

ПОГОДЖЕНО
Рішення педради
№ 1 від 29.08.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор _____
Сергій КРИКУН
29.08.2025

ПОЛОЖЕННЯ

про унеможливлення насильства і жорстокого поведінню з дітьми у КЗСОП «Глинська спеціальна школа»

Це Положення регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поведіння в Комунальному закладі Сумської обласної ради «Глинська спеціальна школа».

I. Загальні положення

1.1. Це Положення розроблено на основі Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми, затвердженої Кабінетом Міністрів України «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми» від 4 червня 2025 р. № 658, та відповідно до вимог Сімейного кодексу України, Законів України “Про охорону дитинства”, “Про позашкільну освіту”, “Про запобігання та протидію домашньому насильству” та інших нормативно-правових актів.

1.2. Положення визначає єдину систему дій у КЗСОП «Глинська спеціальна школа», спрямовану на створення безпечного середовища, вільного від будь-яких форм насильства та жорстокого поведіння з дітьми.

1.3. Дія цього Положення поширюється на всіх працівників навчального закладу, їхніх батьків або інших законних представників.

1.4. Усі працівники КЗСОП «Глинська спеціальна школа» зобов'язані ознайомитися з цим Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми та інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поведіння з дитиною. та неухильно дотримуватися його вимог у своїй діяльності.

II. Мета та завдання Положення

2.1. Метою Положення є забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та протидії насильству, створення у КЗСОП «Глинська спеціальна школа» нетерпимості до будь-яких проявів жорстокого поведіння з дітьми.

2.2. Основними завданнями Положення є:

- запровадження чіткого порядку дій працівників закладу, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми;

- формування у працівників закладу відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування у працівників відповідального ставлення до обов'язку захищати дітей від насильства та жорстокості;
- забезпечення оперативного інформування уповноважених органів (Національна поліція, служба у справах дітей та сім'ї) про виявлені випадки насильства;
- поширення культури ненасильницької комунікації та поваги до гідності дитини;
- розробку та ухвалення внутрішніх документів, правил поведінки, посадових інструкцій, алгоритмів дій, механізмів повідомлення про випадки насильства, виявлення та реагування на випадки насильства;
- залучення психологічної служби закладу освіти для ефективної роботи з попередження та виявлення випадків насильства;
- визначення партнерських державних установ, механізмів взаємодії з ними для надання допомоги тим, хто постраждав від насильства, кривдникам та свідкам;
- моніторинг рівня безпеки, комфортності закладу;
- реалізація просвітницьких, профілактичних заходів, які сприяють розвитку особистості та моральному становленню здобувачів освіти, духу співробітництва та партнерства, взаємоповаги, навичок ефективного спілкування, критичного мислення, ненасильницького вирішення конфліктів, управління емоціями та подолання стресових ситуацій;
- інформування батьків про проблему насильства та підтримка батьків тих здобувачів освіти, які зазнали жорстокого поводження та насильства;
- професійна підготовка і навчання педагогічних та інших працівників закладу освіти принципів позитивного мислення та підтримки дисципліни ненасильницькими методами, способів попередження агресивної поведінки та проявів насильства, стратегій безпечної поведінки.

III. Основні терміни:

Жорстоке поводження з дітьми – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема

вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини.

Насильство – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Види насильства:

- **економічне насильство** – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;
- **психологічне насильство** – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;
- **сексуальне насильство** – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;
- **фізичне насильство** – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Систематичність – вчинення насильства два і більше разів протягом року.

Посадова особа – керівник та працівники ліцею, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють з дітьми.

Насильство (булінг, цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

Колектив – група з двох або більше осіб, які об'єднані (організовані) відповідно до законодавства з метою здобуття освіти, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо та не перебувають між собою у трудових відносинах.

Програма для дитини або іншої особи, яка вчинила насильство, булінг (цькування), – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки особи, яка вчинила булінг (цькування), формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків.

Програма для дитини або іншої особи, яка постраждала від насильства, булінгу (цькування) або стала його свідком – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

IV. Основні заходи із запобігання та протидії насильству

4.1. З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми працівниками закладу у роботі з дітьми та молоддю повинно бути забезпечено впровадження таких основних заходів:

- розміщення інформаційних матеріалів (плакатів, буклетів) про види насильства, шляхи захисту та контакти служб допомоги на стендах та на офіційному сайті закладу;
- проведення оцінки ризиків насильства в освітньому середовищі закладу та вжиття заходів для їх мінімізації;
- врахування ризиків насильства під час прийому на роботу працівників, зокрема проведення співбесід та перевірок відповідно до законодавства;
- заповнення форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (Додаток 1);
- ведення обліку повідомлень про випадки насильства у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів (Додаток 2);

- проведення анонімних опитувань серед вихованців для моніторингу психологічного клімату в колективах (Додаток 3).

4.2. Заходи із виявлення та реагування:

- створення доступних та безпечних каналів для повідомлення про випадки насильства (скринька довіри, електронна пошта, контактний телефон відповідальної особи);

- забезпечення негайного та оперативного реагування на кожне повідомлення (заяву, скаргу) про насильство.

4.3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності:

- організація навчальних тренінгів для педагогічних працівників з питань розпізнавання ознак насильства, методів ненасильницького спілкування та надання першої психологічної допомоги;

- проведення інформаційних занять для вихованців щодо їхніх прав, способів захисту та безпечної поведінки, а також поваги та необхідності дотримування прав інших учасників освітнього процесу;

- залучення батьків до просвітницьких заходів (батьківські збори, семінари, розповсюдження інформаційних матеріалів).

V. Повноваження та відповідальність

5.1. Директор закладу освіти:

- затверджує Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України,

- забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

- може призначити відповідальну особу за координацію роботи із запобігання та протидії насильству;

- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі освіти протягом однієї доби з моменту надходження;

- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини;

- інформує у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження, невідкладно (не пізніше однієї доби) уповноважений підрозділ Національної поліції та службу у справах дітей та сім'ї;

-організовує проведення навчальних та профілактичних заходів для дітей, батьків та працівників;

- взаємодіє з іншими суб'єктами соціальної роботи для комплексного реагування на випадки насильства.

5.2. Працівники закладу (педагогічні та інші) зобов'язані:

- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною, негайно вжити заходів для припинення протиправних дій;

- за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

- негайно повідомити про випадок жорстокого поводження директора закладу освіти (чи відповідальну особу);

- дотримуватися конфіденційності щодо отриманої інформації.

VI. Механізм повідомлення про випадки насильства та реагування:

6.1. Заклад освіти забезпечує функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства:

- усні та письмові звернення до директора, відповідальної особи, класних керівників, педагогів, працівників закладу;

- електронні листи на офіційну пошту закладу;

-повідомлення через скриньку довіри (можливо анонімно).

6.2. Усі повідомлення, незалежно від форми подання, реєструються відповідальною особою або директором у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів.

6.3. Директор закладу освіти розглядає повідомлення протягом однієї доби.

6.4. У разі підтвердження інформації про насильство, директор невідкладно, але не пізніше однієї доби, письмово повідомляє:

- уповноважений підрозділ органу Національної поліції;

-службу у справах дітей за місцем проживання/перебування дитини;

-одного з батьків або законних представників дитини (крім випадків, коли вони є ймовірними кривдниками).

VII. Вимоги до працівників та політика найму працівників закладу

7.1. Відповідно до статті 10 Закону України “Про охорону дитинства”, до роботи з дітьми в закладі не допускаються особи, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

7.2. Під час працевлаштування кандидатів на посади, що передбачають контакт з дітьми, проводиться співбесіда, яка може включати питання ситуаційного

характеру щодо реакції на прояви агресії та жорстокості з метою виявлення схильності до насильницької поведінки.

VIII. Правила безпечної взаємодії з дітьми

8.1. Працівники закладу повинні уникати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним для освітнього процесу (наприклад, у хореографії, спорті).

8.2. Якщо фізичний контакт є необхідним, він має відбуватися коректно, за згодою дитини (якщо дозволяє вік) та, за можливості, у присутності інших осіб або в приміщенні з вільним доступом.

8.3. Неприпустимою є будь-яка поведінка працівників, що може бути розцінена як приниження, залякування, образа дитини, включно з підвищенням голосу, образливими коментарями чи фізичними покараннями.

IX. Відповідальність осіб, причетних до насильства, жорстокого поводження

9.1. Особи, які вчинили насильство та/або жорстокість по відношенню до здобувачів освіти притягуються до відповідальності, згідно з чинним законодавством.

9.2. Неповідомлення директором закладу освіти уповноважених підрозділів органів Національної поліції України про випадки насильства, жорстокості учасника освітнього процесу тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

X. Прикінцеві положення

10.1. Це положення про унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми КЗСОР «Глинська спеціальна школа», затверджується наказом керівника закладу і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу відповідно Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658.

10.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться за наказом директора закладу освіти.

10.3. Контроль за виконанням цього Положення покладається на директора закладу освіти.

10.4. Положення оприлюднюється на сайті КЗСОР «Глинська спеціальна школа».

**План заходів
із запобігання та унеможливлення насильства та
жорстокості, протидії булінгу в закладі освіти
на 2025-2026 навчальний рік
в КЗСОР «Глинська спеціальна школа»**

№з/ п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні
1	Опрацювати нормативно-правові документи щодо профілактики негативних проявів в учнівському середовищі	Серпень, вересень	Адміністрація педагогічні працівники
2	Наради з працівниками навчального закладу з профілактики домашнього насилля, насильства за ознакою статі (за потребою)	За потребою	Дирекція
3	Розміщення (поновлення) на сайті закладу: нормативних документів, матеріалів із протидії та профілактики насильства. Оформлення тематичного стенду. Алгоритм дій у разі виявлення ознак чи фактів, що можуть вказувати на вчинення домашнього насильства щодо дитини.	Вересень	ЗДНР, ЗДВР, практичний психолог, соціальний педагог
4	Ознайомлення працівників закладу з Типовою програма унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої Кабінетом Міністрів України 4 червня 2025 р. № 658, а також Положенням про унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми у закладі.	Вересень 2025 року	Директор, ЗДНР, ЗДВР
5	Проводити профілактично-просвітницькі заходи з профілактики булінгу (цькування), жорстокої та протиправної поведінки, конфліктів в учнівських та педагогічних колективах	Протягом року	Класні керівники 3-10 класів, практичний психолог, соціальний педагог
6	Проведення бесіди з роз'яснення неповнолітнім права на їх звернення до відповідних органів та установ з питань вчинення стосовно них домашнього насильства або реальної загрози його вчинення.	Жовтень	Класні керівники 3-10 класів, практичний психолог, соціальний педагог
7	Брати участь педагогічним працівникам у нарадах, тренінгах щодо протидії булінгу.	Постійно	Педагогічні працівники
8	Виготовлення і розповсюдження буклетів серед учнів щодо недопущення насильства,	Листопад 2025	Органи учнівського

	алгоритму дій при випадках жорстокого поводження з ними; телефонами довіри.		самоврядування
9	Провести День толерантності (16 листопада)	17.11.25	соціальний педагог, психолог, вихователі
10	Підготовка рекомендацій для працівників ліцею: - нормативні документи із запобігання та протидії домашнього насилля, насильства за ознакою статі; - з розпізнавання ознак домашнього насилля, насильства за ознакою статі, форми, причини і наслідки домашнього насилля, види та способи одержання допомоги постраждалими особами	Жовтень	Практичний психолог, соціальний педагог
11	Провести Всеукраїнський тиждень з протидії булінгу	Згідно наказу	ЗДВР, практичний психолог, класні керівники, вихователі
12	Проведення анкет серед учнів, опитувань щодо відношення до насильства	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог
13	Проведення заходів до Міжнародного дня ненасилля (02.10)	02.10.25	вихователі
14	Проведення кампанії «16 днів проти насильства»	Листопад 2025	Практичний психолог, соціальний педагог
15	Бесіди з класними керівниками за результатами проведення психодіагностичних досліджень	Протягом року	Соціальний педагог, практичний психолог
16	Провести загальношкільні батьківські збори на тему: «Права і обов'язки батьків щодо дітей. Відповідальність за неналежне виконання батьківських обов'язків».	Вересень 2025	Дирекція
17	Проводити системну роботу практичному психологу, соціальному педагогу з педагогами закладу освіти, батьками та учнями на тему «Школа дружня до дитини», «Види насильства, протидія насильству», «Відповідальність за булінг».	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог
18	Залучення органів учнівського самоврядування до проведення	Постійно	Члени учнівського

	інформаційних і культурно- просвітницьких заходів з питань попередження насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми: - випуск стіннівок, буклетів.		самоврядування
19	Індивідуальні консультація учнів з питань: - Відносини з ровесниками; - відносини з протилежною статтю; - відносини з вчителями; - проблеми особистісного зростання; - відносин з батьками;	За потребою	Дирекція, практичний психолог, соціальний педагог
20	Контроль за поведінкою учнів під час перерв, та контроль відвідування занять.	Постійно	Дирекція, класні керівники
21	Співпрацювати з фахівцями служби у справах дітей, ювенальної, соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді щодо профілактичної роботи з питань попередження булінгу (цькуванню) та насильству	Постійно	ЗДВР, практичний психолог, соціальний педагог
22	Тематичні зустрічі здобувачів освіти із інспекторами з ювенальної превенції з метою проведення просвітницької роботи щодо запобігання булінгу (цькуванню), жорстокості в учнівському середовищі	Постійно	ЗДВР, практичний психолог, соціальний педагог
23	Конкурс дитячої творчості «Світ без насильства» .	Листопад, грудень	Вчителі образотворчого мистецтва
24	Виявлення учнів, схильних до правопорушень (шляхом спостережень, анкетувань, опитувань...)	Протягом року	ЗДВР, практичний психолог, соціальний педагог, педколектив
25	Ознайомити учнів, батьків з нормативними документами щодо організації освітнього процесу в закладі освіти	Вересень	Директор, ЗДНР, ЗДВР, класні керівники 3-10 класів
26	Розміщення та оновлення інформаційних матеріалів щодо профілактики булінгу на сайті закладу освіти та стендах	Вересень	Практичний психолог, соціальний педагог
27	Поновлення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у випадках насилля та правопорушень, а також з номерами телефонів довіри	До 01.09	ЗДВР
28	Провести День захисту дітей (з 2025 року 20 листопада)	20.11.25	ЗДВР, кл. Керівники,

			вихователі
29	Робота консультативного пункту «Скринька довіри»	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог
30	Проведення для учнів 3-10 класів закладів загальної середньої освіти виховних годин з питань попередження насильства в сім'ї на тему: «Життя – найдорожча цінність».	Вересень 2025	Класні керівники, вихователі
31	Тренінгові заняття згідно планів психолога і соціального педагога	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог
32	Опрацювати правила та обов'язки здобувачів освіти, батьків, правила користування мережею Інтернет, щоб зменшити ризик булінгу	Вересень, жовтень	класні керівники 3-10 класів, вихователі
33	Тренінгове заняття «Конфлікт. Шляхи подолання конфліктів»	Жовтень	Практичний психолог, класні керівники 9-10 класів
34	Перегляд відеороликів з проведенням бесіди обговорення із запобігання та протидії домашнього насилля, насильства за ознакою статі (3 -10 кл.)	Протягом року	Класні керівники
35	Проведення з учнями 5-9 класів закладів загальної середньої освіти бесід, круглих столів на тему: «Що робити, коли тебе ображають дорослі», «Насильство в сім'ї та як його уникнути».	I семестр	Класні керівники, вихователі
36	Надавати практичну допомогу у проведенні виховних годин, тренінгів в класних колективах з питань попередження домашнього насильства.	За потребою	Соціальний педагог, практичний психолог
37	Розміщення на сайті інформації « Дізнайся про свої права в цифровому середовищі » з рекомендаціями Ради Європи щодо поваги, захисту та здійснення прав дитини в цифровому середовищі для дітей та молоді	Жовтень	Практичний психолог, педагог-організатор
38	Заходи в рамках акції «16 днів проти насильства»	Згідно наказу відділу освіти	Практичний психолог, педагог-організатор, класні керівники 3-10 класів

39	Рекомендації для класних керівників щодо профілактики насильства, жорстокості в класних колективах	Листопад	ЗДВР, практичний психолог
40	Провести ігрові заходи з питань профілактики насильства і жорстокості серед учнів	Квітень 2026	вихователі
41	Тренінг «Протидія виявам насильства в учнівському середовищі»	Грудень	Практичний психолог, класні керівники 6-7 класів
42	Година спілкування на тему «Закон і ми», «Мої права та обов'язки»	Грудень	Класні керівники 7-11 класів
43	Година спілкування на тему «Культура спілкування в Інтернеті»	Лютий	Класні керівники 5-8 класів
44	Година спілкування на тему: «Моя поведінка в конфлікті / небезпечній ситуації»	Березень	Класні керівники 7-8 класів
45	Ранкові зустрічі з метою формування навичок дружніх стосунків здобувачів освіти	Упродовж року	Класні керівники 3-4 класів
46	Індивідуальні консультації з батьками щодо профілактики булінгу	Протягом року	ЗДВР, практичний психолог, соціальний педагог, класні керівники 3-10 класів
47	Моніторинг безпечності та комфортності закладу освіти та освітнього середовища шляхом опитування, анкетування та вжиття відповідних заходів реагування на виявленні випадки булінгу (цькування)	Травень	Директор, практичний психолог
48	У разі виявлені фактів насильства над дітьми негайно надавати інформації відповідним правоохоронним органам.	За потребою	Директор
49	Провести загальношкільні батьківські збори на тему: «Взаємодія сім'ї і школи – запорука успішного навчання і виховання. Єдині вимоги у вихованні».	Січень	Дирекція
50	Пропагувати під час освітнього процесу формування навичок здорового способу життя серед дітей та молоді, запровадження високої педагогічної культури, толерантного ставлення до дітей.	Постійно	Педколектив

51	Організувати і проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед членів сім'ї, де виникає реальна загроза вчинення насильства в сім'ї.	За потребою	Класні керівники, вихователі
----	---	-------------	------------------------------

Заповнення форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини

_____ (найменування закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми)

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

дитина з інвалідністю;

дитина-сирота;

дитина, позбавлена батьківського піклування;

інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє: прізвище

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____.

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

тілесні ушкодження;

страх, уникання контакту;

розповіді про образи/тиск;

інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

поінформовано відповідальну особу закладу;

поінформовано батьків/інших законних представників;

поінформовано службу у справах дітей;

поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

інше: _____

(підпис особи, яка заповнює
первинне повідомлення)

_____ (дата) _____

Додаток 2

**Заповнення форми первинного повідомлення про підозру на
випадок насильства щодо дитини**

№	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи

***Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.**

****Зазначається чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.**

Додаток 3

ТИПОВА АНКЕТА анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

так, завжди;

інколи;

ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

з повагою;

байдуже;

іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників (закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми), інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

так;

ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

так;

ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?

(відкриті поле)

*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ, ПСИХОЛОГІВ, СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

- [ПОРАДИ ВЧИТЕЛЯМ ВІД ПСИХОЛОГА](#)

- **ресурси з проблем булінгу:**

Програма тренінгових занять [«НЕ СМІЙСЯ З МЕНЕ»](#): Навчально-методичний посібник для соціальних педагогів, практичних психологів та вихователів» (електронна версія)

[“СТОПБУЛІНГ”](#): сайт про боротьбу з булінгом для дітей та для дорослих (відео історії, поради, тести, брошури, плакати та ін.)

Онлайн-курс [«Протидія та попередження булінгу \(цькуванню\) в закладах освіти»](#) від освітньої платформи Prometheus

Посібник [«Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти»](#)

Методичний посібник [«Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід»](#)
[Організації, які займаються проблемами булінгу в Україні](#)

•відео-ресурси:

[Скринька психологічних порад та ігротек](#) (записи занять, ігор, майстер-класів) (українською мовою)

[Дитяча психологія](#) (підбірка з тем виховання та розвитку дітей)

[«Шкільний психолог»](#) (рос.мовою): підбірка відео із записами лекцій, тренінгів, уроків тощо

[Цикл відео лекцій від психолога Світлани Ройз «Колошкільне дитинознавство»](#) на EdEra

•ресурси з питань профорієнтації:

[Proforientator.info](#) – профорієнтаційний сайт (тести, опис професій, поради, тренінгові матеріали, словники)

•електронні посібники:

[Посібник з конфліктології «Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти»](#)

Методичні рекомендації [«Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби»](#)

•ресурси з широким спектром інформації психологічного напрямку:

[ПСИХОЛОГІС](#) – Енциклопедія практичної психології: статті та книги за різними напрямками психології

[«Дитячий психолог»](#) – сайт для батьків і дитячих психологів

[«У Психолога»](#) – сайт з тестами, тренінгами, матеріалами для читання, психологічний форум, відео та ін.

Телефони довіри

- Дитяча лінія **116 111** або **0 800 500 225** (з 12.00 до 16.00)

- Гаряча телефонна лінія щодо булінгу **116 000**
- Гаряча лінія з питань запобігання насильству **116 123** або **0 800 500 335**
- Уповноважений Верховної Ради з прав людини **0 800 50 17 20**
- Уповноважений Президента України з прав дитини **044 255 76 76**
- Центр надання безоплатної правової допомоги **0 800 213 103**
- Національна поліція України **102**
- Центр гендерної рівності, запобігання та протидії насильству, Київ **+38 (044) 272 15 0 0** (з мобільного)
- Національна гаряча лінія для дітей та молоді **0 800 500 225 116 111** Instagram: [@childhotline_ua](https://www.instagram.com/childhotline_ua) Facebook: [childhotline.ukraine](https://www.facebook.com/childhotline.ukraine)

Безкоштовна анонімна консультація:

- психологічна допомога 068-463-60-82 – Наталя Потапенко, ГО «Територія успіху».
- юридична допомога 093-250-76-46 – Євген Гурницький, ГО «Територія успіху».

Мовою документів

Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

Відповідно до Закону України від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», який набрав чинності 19.01.2019 року Верховна Рада України постановила:

Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., № 51, ст. 1122):

1) частину другу статті 13 після цифр "173" доповнити цифрами "173-4";

2) доповнити статтею 173-4 такого змісту:

"Стаття 173-4. Булінг (цькування) учасника освітнього процесу

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи

неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

2. У Законі України "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380):

2) частину другу статті 25 «Права та обов'язки засновника закладу освіти» доповнити:

- «здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг;
- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу».

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;

- наявність сторін - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого";

2) частину другу статті 25 «Права та обов'язки засновника закладу освіти» доповнити:

- "здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг;
- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу".

3) частину третю статті 26 «Керівник закладу освіти» доповнити :

- "забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:

- з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;
- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);
- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти".

5) у статті 53 «Права та обов'язки здобувачів освіти»:

У частині першій Здобувачі освіти мають право:

- Захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою.
- На отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування)".

Частину третю доповнити:

Здобувачі освіти зобов'язані: "повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб"

1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

У закладі освіти заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймає керівник закладу.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

2. Керівник закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

* невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

* за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

* повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;

* повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;

*** скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.**

*** Заява складається заявником власноруч.**

*** Заяву можуть подавати особи, яким виповнилося 14 років. Якщо свідком випадку булінгу стала особа, яка не досягла 14 років, то заяву подають батьки або особи, що їх замінюють.**

Порядок реагування на доведені випадки булінгу та відповідальність осіб, причетних до булінгу.

(відповідно до листа МОНУ від 29.01.2019 №1/11-881 "Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування) від 18.12.2018 №2657-VIII")

1. У разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків Комісії, створеної у закладі освіти з розгляду випадків булінгу, повідомляються уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та служби у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

2. Виконується рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

3. Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу.

4. Визначаються відповідальні особи, причетні до булінгу (цькування) та накладаються адміністративні стягнення:

* цькування неповнолітнього карається штрафом від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами від 20 до 40 годин;

* така ж поведінка, вчинена групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, передбачає штраф від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів або громадські роботи від 40 до 60 годин.

* за булінг, вчинений малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, тягне за собою накладання штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють.

**Корисні посилання щодо теми антибулінгу
(виберіть посилання та натисніть)**

[Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід](#)

[Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби](#)

Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти

Кодекс безпечного освітнього середовища

Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації»

Освітня програма гуртка «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації»

Освітня програма факультативу «Вирішую конфлікти та будую мир навколо себе»

Більше корисних матеріалів шукайте тут:

<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/korisni-posilannya-shchodo-temi-antibulingu>

Методичний посібник для педагогічних працівників «Попередження насильства в закладах освіти»

шукайте та безкоштовно завантажте тут:

https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/02/18/Posibnyk_PO PEREDZHENNYA_NASYLSTVA.pdf

А також вам допоможуть:

Матеріали ЮНІСЕФ

Сторінка Stop bullying

Сторінка Stop sexting

Посібники Stop sexting

Сторінка ГО “Ла Страда Україна”. Корисне

Канал “А21 Україна”

Мультфільм «Їжачок»

Мультфільм «Камінь, ножиці, папір»

Аудіоказка “Хаппі та її суперсила”

“Що таке кібербулінг?”/Освітній серіал про кібербулінг для підлітків

Особисті кордони та вміння сказати «НІ»: відео

Документальний фільм про торгівлю людьми

«Життя на продаж»

